

Het verdeelde Brazilië

Als reactie op het door Bolsonaro geclaimde gele shirt ontwierp Nike een nieuwe versie in het blauw. Onder andere Tottenham-spits Richarlison promootte het nieuwe truitje. © PHOTO NEWS

Toen ik in augustus 2015 voor het eerst in Rio de Janeiro arriveerde, voor de klassieke verkenning een jaartje voor de eigenlijke Olympische Spelen, had ik een B&B genomen op Copacabana. Niet met zicht op de oceaan, dat was toen al onbetaalbaar, maar in een redelijk goor parallelstraatje op schietafstand van een favela.

Diezelfde avond zou in mijn straatje nog iemand vermoord worden, al duurde het een uurtje en drie takes voor ik vanaf mijn veilig balkonnetje door had dat deze moord was gespeeld ten behoeve van een telenovella.

Een dag later was het zondag en Copacabana was afgesloten voor het gemotoriseerd verkeer. Ik verbaasde mij over de vele personal trainers die in het zand hun cliënten aan crossfit onderwierpen. Op de weg waar anders auto's raasden, liepen nu joggers heen en weer. Minstens een kwart van de Brazilianen droeg het kenmerkende shirt van de Seleçao: verde e amarelo, groen en geel, zoals de Braziliaanse vlag.

Bij een barretje had ik afgesproken met mijn verhuurders, een koppel academici van wie de vrouw als chemisch analyticus een jaar later zou ingeschakeld worden in het dopinglab. Ze woonden niet op Copacabana, maar in Botafogo, dicht bij haar universiteit. Beiden spraken uitstekend Engels. Ik had maar een vraag te stellen of er volgde een uitgebreid antwoord.

Na de lunch werd het ineens drukker en kwamen veel meer mensen op straat. "A political rally", zei de vrouw redelijk misprijzend. "Zie je gele shirts van de nationale ploeg? Dat heeft niets te maken met sympathie voor het voetbal, maar alles met fout nationalisme. Dat shirt is gekaapt door rechts. En de rally van deze middag is tegen Dilma Rousseff. Zij is ook niet mijn favoriete president, maar alvast beter dan het alternatief."

Tien dagen na het einde van de Olympische Spelen werd Rousseff afgezet, het alternatief en haar vice Michel Temer volgde haar op. Hij effende de weg voor Jair Bolsonaro drie jaar later. Nooit hebben meer Brazilianen het geelgroene shirt gedragen en toevallig is 99 procent van de dragers niet donker van kleur.

Bolsonaro eigende zich het shirt ook meteen toe, tot grote ergernis van een groot deel van de Brazilianen en niet het minst van Nike. Te pas en te onpas schonk Bolsonaro een shirt aan zijn politieke vrienden.

Zo kreeg Donald Trump er ook één, wellicht het enige shirt van het door hem zo gehate Nike.

Tottenham-spits Richarlison de Andrade is de eerste van de nationale selectie die zich heeft uitgesproken tegen de kaping van het mythische shirt door de aanhangers van Bolsonaro. "Ik zou willen dat het shirt een natie verenigt en niet verdeelt."

Schoon gezegd, maar Brazilië is hopeloos verdeeld. Bij het tikken van dit stukje is het niet duidelijk met welke president het morgen wakker wordt: Lula of Bolsonaro. Als het van Neymar afhangt, wordt het Bolsonaro. De aanvaller van PSG lapte het dwingend verzoek van de Braziliaanse voetbalbond en afspraken onder internationals om zich afzijdig te houden in de presidentsverkiezingen aan zijn laars.

Hij promootte voor de eerste ronde openlijk Bolsonaro. De kritiek was niet mals: Neymar zou van een herkozen Bolsonaro amnestie kunnen krijgen voor de belastingontduiking waarvoor hij terecht staat.

Lula heeft al laten weten dat alle schatrijken van Brazilië hun belastingen zullen betalen, voetbalster of niet.

Neymar speelt het hard. Vorige week nog deed hij een live met zijn favoriete presidentskandidaat en beloofde zijn eerste doelpunt op de World Cup in Qatar aan hem op te dragen door het teken 22 (Bolsonaro's verkiezingsnummer) te tonen bij de viering.

De Braziliaanse voetbalbond CBF ging eerder al ten rade ging bij kledingsponsor Nike om de

extreemrechtse kaping van het shirt af te blokken. In 2019 voor de Copa Amerika ontwierp Nike samen met de CBF het iconische witte shirt waarmee de eerste grote successen in het internationale voetbal werden behaald.

Nike ging voor deze World Cup nog verder en haalde alles uit de kast om een nieuw mooi uit-shirt te ontwikkelen, blauw, paramount blue om precies te zijn. Op de mouwen staat een panterprint, het geel (dynamic yellow) en groen (green spark) is minimaal aanwezig. Het shirt is gepromoot door de voetballer Richarlison en de rapper Djonga, een heftige tegenstander van Bolsonaro.

Dat is handig voor straks in de tribunes, of nog beter in de barretjes als de Seleçao speelt. In het gele shirt, in de rechterhoek, hoofdzakelijk witte Brazilianen. In het blauwe shirt, in de linkerhoek, hoofdzakelijk donkere Brazilianen. Benieuwd of de segregatie integratie wordt. Bij een zesde wereldtitel wel, maar daarna?

**In het gele shirt
hoofdzakelijk witte
Brazilianen. In het
blauwe shirt hoofd-
zakelijk donkere
Brazilianen.
Benieuwd of
de segregatie
integratie wordt**